

بررسی توزیع فراوانی افسردگی در آموزگاران مقطع ابتدایی ناحیه ۳ آموزش و پرورش استان اصفهان در سال ۷۸ - ۷۷

دکتر غلامحسین احمدزاده^۱، دکتر غلامرضا قاسمی، دکتر کریمی مفرد

چکیده مقاله

مقدمه. با توجه به شیوع زیاد افسردگی در کل جمعیت و نظر به اهمیت و حساسیت وجود این بیماری در آموزگاران که اساس نهاد تربیتی - آموزشی هستند، به ویژه مقطع ابتدایی که شالوده شکل‌گیری شخصیت، تربیت و ثبات مستقل دانش‌آموزان را تشکیل می‌دهد. مطالعه حاضر جهت بررسی فراوانی افسردگی در آموزگاران ناحیه ۳ آموزش و پرورش استان اصفهان انجام شده است.

روشها. تعداد ۲۹۱ آموزگار، با استفاده از روش چند مرحله‌ای - تصادفی از ۲۱ دبستان ناحیه ۳ آموزش و پرورش در نظر گرفته شده براساس خصوصیات جنس، سن، سابقه کار، مدرک تحصیلی و متأهل و مجرد بودن که با تست «بک» مورد بررسی قرار گرفتند.

نتایج. این بررسی نشان داد که افسردگی در آموزگاران بالاتر از طیف نرمال بود و در حدود ۱/۲۷٪ آنها از نوع شدید این اختلال رنج می‌بردند و با افزایش سطح تحصیلات از شدت افسردگی کاسته و با افزایش سن شدت افسردگی افزایش می‌یابد.

بحث. با توجه به نتایج حاصل پیشنهاد میگردد که اهمیت خاصی به آموزگاران این مقطع از طرف مسئولین آموزش و پرورش داده شود و در جهت رفع این مشکل تلاش همگانی کرد و امکاناتی فراهم نمود تا آموزگاران از امکانات تحصیلی و درمانی و اقتصادی و سن بازنشستگی پائین تری بهره‌مند شوند.

مقدمه

یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش تعلیم و تربیت افراد با شخصیت سالم است و تربیت کردن یک دانش آموز با شخصیت سالم بسیار مهم‌تر است از آنکه معلوماتی بیاموزد بدون آنکه قدرت و شعور استفاده از آن را داشته باشد. پس از والدین رکن اصلی نهاد تربیتی - آموزشی بعهد معلم است (۱) و اوست که باید بتواند دانش آموزان ناسازگار را که حدود ۱۵ - ۱۰٪ کل آنها می‌باشد را بشناسد (۲) او باید سرشار از علاقه باشد و به دانش‌آموزان عشق بورزد تا مشکلات و نیازهای روحی و روانی آنها را درک نماید و بتواند در راه شکل‌گیری شخصیت با ثبات مستقل گام بردارد (۳) و آنها را از توهین و تحقیر و تنبیه بدور و به سمت عزت و احترام نفس و تشویق سوق دهد افسردگی در جوامع مختلف شیوع داشته و دارد و شیوع آن به صورت اختلال اساسی افسردگی در مردان ۱۵٪ و در زنان ۲۵٪ می‌باشد (۴).

با توجه به مطالعه همه‌گیر شناسی در سال ۷۶ در استان اصفهان و در

افراد بزرگسال ۲۰٪ آنها دچار انواع اختلالات روانی بوده‌اند که افسردگی از شایع‌ترین آنهاست و ۸/۳٪ را شامل می‌شده که به تفکیک ۶/۵٪ در افراد مذکر و ۱۰/۹٪ در افراد مؤنث برآورد شده است (۵). در بررسی و مقایسه میزان افسردگی بین دانش‌آموزان دبیرستانهای عادی و تیزهوش در سال ۷۵ افسردگی در دانش‌آموزان عادی بیش از تیزهوشان گزارش شده است و توصیه به استفاده از کادر مجرب آموزشی و تربیتی در آموزش و پرورش شده است (۶). اینها همه بیانگر اهمیت و ضرورت مطالعه در مورد افسردگی آموزگاران

با توجه به عدم اطلاعات کافی در بین این قشر آسیب‌پذیر می‌باشد.

روشها

در این مطالعه توصیفی که بررسی و توزیع فراوانی افسردگی در آموزگاران مقطع ابتدایی ناحیه ۳ آموزش و پرورش استان اصفهان را به عهده دارد، با توجه به احتمال ۲۵٪ فراوانی افسردگی در این افراد کلیه آموزگاران ۲۱ دبستان از ۶ قسمت جغرافیایی متفاوت این ناحیه که ۲۹۱ نفر بودند انتخاب و از آنها مصاحبه به عمل آمد. ابزار مورد استفاده جهت سنجش افسردگی پرسشنامه Beck بود که یکی از کاربردی‌ترین و بهترین وسایل بررسی افسردگی است. در ضمن خصوصیات دموگرافیک که شامل جنس، سابقه کار، سن، مدرک تحصیلی و متأهل و مجرد بودن است بدون ذکر نام و نام خانوادگی در انتهای پرسشنامه‌ها ضمیمه گردید و سپس پاسخنامه‌ها بر اساس جامعه ایرانی نمره‌گذاری و درجات افسردگی به ترتیب خفیف - متوسط - شدید مشخص گردید. اطلاعات خام جمع‌آوری شده به کمک کامپیوتر با نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از آزمونهای توصیفی و تحلیلی از جمله t -test جهت تجزیه و تحلیل استفاده شد.

نتایج

در نتیجه این مطالعه ۱۱٪ افراد نرمال و ۸۹٪ دچار افسردگی بودند که به ترتیب ۳۳/۳٪ خفیف، ۲۸/۵٪ متوسط و ۲۷/۲٪ شدید بودند و معین گردید که با افزایش سطح تحصیلی از شدت افسردگی کاسته میشود که نتیجه‌ای (معنی‌دار بود $p=0/007$) در صد و همین‌طور با افزایش سن شدت افسردگی افزایش می‌یابد ($p=0/047$) افسردگی در جنس مذکر و مؤنث تفاوت چندانی نداشت و تقریباً مساوی بود ($p=0/92$)

۱- گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

جدول ۱: توزیع درصد فراوانی افسردگی در آموزگاران بر حسب

درجه افسردگی		درصد
درجه افسردگی	تعداد	درصد
نرمال	۲۲	۱۱٪
خفیف	۹۷	۳۳/۳٪
متوسط	۸۳	۲۸/۵٪
شدید	۷۹	۲۷/۱٪
جمع	۲۹۱	۱۰۰٪

جدول ۲: نتایج تحلیل واریانس امتیازات آزمودنیها در آزمون «بک»

بر حسب مدرک تحصیلی			
مقایسه گروهی درجه آزادی مجموع مجزورات	تناسب F	سطح اعتماد	
بین گروهی	۲	۶۶۱/۳۳	۵/۰۲۸
درون گروهی	۲۸۸	۱۸۹۳۷/۶۷	۰/۰۰۷۱
مجموع	۲۹۰	۱۹۵۹۹۰۱	P > ۰/۰۵

بحث

در این مطالعه شیوع اختلال افسردگی عمده جوامع غربی در مردان ۱۵٪ و در زنان ۲۵٪ گزارش شده است (۴).

طی مطالعه‌ای که در اصفهان بر روی افراد بزرگسال شده افسردگی عمده را ۸/۳٪ گزارش کرده‌اند (۵) و در این مطالعه درصد فراوانی افسردگی ۲۷/۱٪ در آموزگاران حاصل شده است و نشان داده شده که با افزایش سن بر شدت افسردگی اضافه می‌گردد.

منابع غربی نیز سن متوسط افسردگی ۴۰ سالگی ذکر شده که در این مطالعه نیز نتیجه مشابهی بدست آمده که می‌تواند ناشی از سختی شغل و کاهش توان افراد آموزگار در مقابل استرسهای اقتصادی و بحرانیهای اجتماعی باشد.

با توجه به جدول ۲ در افراد با مدرک تحصیلی بالاتر از شدت افسردگی کاسته میشود که در روانپزشکی کاپلان افسردگی در گروههای اجتماعی فرهنگی بالاتر کمتر از گروههای اجتماعی فرهنگی پائین‌تر است (۴) و همینطور در تحقیق اپیدمیولوژی اختلالات روانی در اصفهان در افراد با تحصیلات بالا کمتر گزارش شده است (۵) که می‌تواند ناشی از آگاهی و

مراجع

- ۱- میرزایی - ع ، « نقش نیازهای روانی در بهداشت آموزش و پرورش » ، مؤسسه اطلاعات سال ۱۳۶۸
- ۲- فریتس رول و ویلیام واتنبرگ «بهداشت روانی در آموزش» ترجمه فخرایی - ن ، انتشارات بنگاه ترجمه و نشر کتاب
- ۳- حسن زاده چایجانی - ذ - ا ، « مفهوم جایگاه بهداشت روانی » دانشگاه علوم پزشکی گیلان سال ۱۳۶۷
- 4- Kaplan H.I and Sadock B.J Synopsis of Psychiatry , Williams & Milking 1996 , Baltimore , Maryland 21202 , USA
- ۵- قاسمی - غ ، « بررسی شیوع اختلالات روانی در سال ۷۶ در استان اصفهان » معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی استان اصفهان
- ۶- احمدی - س ، « بررسی و مقایسه میزان افسردگی بین دانش آموزان دبیرستانهای عادی و تیزهوش » مجله علوم پزشکی اصفهان ، سال اول ، شماره ۳ - زمستان ۱۳۷۵